

TMMOB YANGIN RAPORU

Kasım 2021

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	5
Giriş	7
1. Orman Varlığı	8
2. Orman ve Ormancılık Mevzuatı	12
6831 sayılı Orman Kanunu 13	
3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değişirilerek Kabulü Hakkında Kanun	14
Mevzuatta Yapılan Değişiklikler	16
Orman Yangın Mevzuatı	19
3. Ormanları Tehdit Eden Etkenler	19
Orman Mevzuatındaki Değişiklikler (Tahsisler ve Yapılaşma)	20
Orman Suçları(Açma – Yerleşme, Kaçak Kesim vb.)	24
Orman Yangınları	24
4. Yangınlar ve Meteoroloji	25
Meteorolojik Parametrelerin etkisi	25
Orman Yangınları ve İklim Değişimi	26
5. Orman Genel Müdürlüğü Yangınları Söndürmede Neden Başarılı Olamamıştır?	28
Orman Genel Müdürlüğü'nün Kurumsal Yapısındaki Değişim	29
6. Orman Yangınlarıyla Mücadele	30
KAYNAKÇA	

SUNUŞ

Ülkemizde orman yangınları ve yangınların yarattığı tahribat son yıllarda yaz aylarının değişmez haberlerinden birisi haline geldi. Küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi faktörler özellikle bizim iklim kuşağımızdaki ülkelerde bu tarz yangınları arttırıyor. Bizim ülkemizde de Akdeniz iklim kuşağında bulunan yaklaşık 13 milyon hektar ormanlık alanımız büyük risk altında bulunuyor.

Ülkemizde her yıl on binlerce hektar ormanlık alanımızın yok olmasına neden olan bu yangınların engellenmesi ve ormanlarımızın korunması, başta kamu otoritesi olmak üzere yurttaşlar olarak ortak sorumluluğumuz.

2021 yılı yaz aylarında yaşanan yangınlarda gördük ki toplumumuz bu tip afetlere karşı çok duyarlı. Çok büyük bir seferberlik ve dayanışma duygusu var. Tüm gücüyle, tüm gayretiyle yaraları sarabilmek, felaketin toplumsal sonuçlarını önleyebilmek için mücadeleye veriyor.

Ne yazık ki aynı duyarlılığı çoğu zaman devlet kurumlarından göremiyoruz. Felaket anlarında toplumuz ne kadar hızlı örgütleniyorsa, devlet kurumları da o denli geç tepki veriyor. Bunun en yakın örneğini de yine geçtiğimiz ay çıkan yangınlar sırasında gördük. Ormanlarımız cayır cayır yanarken, Orman Bakanlığı ile anlaşması olmadığı gerekçesiyle Türk Hava Kurumu'nun yangın söndürme uçakları atıl bir vaziyette bekletildi.

Kamusal hizmetlerin özelleştirilmesinin, piyasa mantığının ülkemizin ve halkımızın çıkarlarıyla uyumadığı gerçeği yangınla mücadelede bir kez daha açığa çıktı. Özelleştirme uygulamaları nedeniyle Orman Yangınlarıyla mücadele ekip ve ekipmanlarının tasfiye edilmesi, yangınların kontrol altına alınmasını ve kayıpların en alt seviyede tutulmasını engelledi. Bundan büyük dersler almamız, bu alanı kamucu bir anlayışla yeniden yapılandırmamız gerekiyor.

Yangın, sel, deprem gibi doğal afetlerin toplumsal bir felakete dönüşmemesi için onlara karşı hazırlıklı olmamız çok önemli. Ne yazık ki ülkemizde doğal afetler karşısında bütünlüklü bir risk yönetimi anlayışı yerleşmiş değil. Oysa risk yönetimi en az afet yönetimi kadar önemli bir süreç. Afet tehdidi altındaki bölgelerde risk analizlerinin yapılması, gerekli tedbirlerin alınması, acil yardım planlarının oluşturulması en az acil kurtarma ve yardım seferberlikleri kadar önemli konular.

TMMOB ve bağlı odalarımız uzun yıllardır “risk yönetimi” konusunda önemli çalışmalar yapıyorlar. Hem merkezi idare ile hem de yerel yönetimlerle bu konudaki görüşlerimizi paylaşıyoruz.

Yönetim Kurulu üyelerimizin ortak katkısıyla hazırlanan bu raporda ülkemizdeki orman varlığı, mevzuattaki yeri ve mevzuat değişiklikleri, ormanları tehdit eden etkenler ve bu etkenlerin başında gelen orman yangınları incelenmektedir. AKP İktidarı döneminde yapılan mevzuat değişiklikleriyle, 150 yıllık geçmişe sahip orman teşkilatının yangınlarla mücadele konusunda nasıl zafiyete uğratıldığı, orman alanlarımızın nasıl yok edildiği ele alınmaktadır.

Raporun hazırlanmasında katkıda bulunan tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Emin KORAMAZ
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

Giriş

Orman, belirli yükseklikteki ve büyüklükteki ağaçların, çalılıarın, otsu bitkilerin, mantarların, mikroorganizmaların, böceklerin ve diğer hayvanların bütününi içeren, topraklı alanda genellikle doğal yollardan oluşmuş bir kara ekosistemidir.

Orman ekosistemlerinin devamlılığının sağlanması ormancılığın en temel ilkesidir. Ancak her ekosistem tipinde olduğu gibi orman ekosistemlerinin devamlılığı da ekolojik süreçlere ve ilişkilere bağlıdır. Bu süreçleri sağlayan birimler ve etmenlerin varlığı, sağlıklı ve kendini yenileyebilen bir ekosistemin olmazsa olmazıdır. Ayrıca bazı süreçlerin kendisi de biyolojik çeşitlilik açısından da değer olarak ortaya çıkmaktadır¹. Bu nedenle ormanı oluşturan tüm unsurları bir bütün olarak değerlendirmek gerekmektedir.

Türkiye ormanları, biyolojik çeşitlilik açısından kuzey yarım kürenin en önemli ormanlarındanıdır. Oxford Üniversitesi'nden Normand Myers'ın biyoçeşitliliğin tehlike altında olduğu "sıcak noktalar" [hotspots]) çalışmasına göre, özellikle kuzeydoğu, Ege ve Akdeniz'deki orman ekosistemlerimiz dünyanın korumada öncelikli 34 sıcak noktası arasında yer almakta ve binlerce canlı türüne ev sahipliği yapmaktadır. Çok farkında olunmasa da üstlendikleri ekolojik fonksiyonlarla bu türler, aynı zamanda ormanlarımızın, ormanlar da yaşamımızın sigortasıdır².

Biyolojik bir varlık olarak, ormanların yangın, ağaç kesimi, yapılaşma gibi insan etkisi ile yok olması, sadece ağaç kaybına değil, aynı zamanda ekosistemi oluşturan diğer bitki türlerinin, yaban hayatının, flora ve faunanın yaşam alanlarının, giderek de tarım alanları ile yerleşim alanlarında can ve mal kaybına da neden olmaktadır. Bu nedenle de orman yangınları topyekûn bir yok oluş demektir.

Türkiye'de 28 Temmuz 2021 - 12 Ağustos 2021 tarihleri arasında 54 ilimizde ardi ardına çıkan 299 orman yangınında 8 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, binlerce hektar orman alanının yanı sıra köy yerleşim alanları, tarım arazileri ve sera alanları küle dönmüş, binlerce hayvan telef olmuştur.

¹ Biyolojik Çeşitliliğin Ormancılığa Entegrasyonu - Plancının Rehberi, s:14, <https://dkm.org.tr/uploads/yayinlar/1590999358942.pdf>

² Biyolojik Çeşitliliğin Ormancılığa Entegrasyonu - Plancının Rehberi, s.11 <https://dkm.org.tr/uploads/yayinlar/1590999358942.pdf>

Üyesi olduğumuz Avrupa Orman Yangını Bilgi Sistemi “European Forest Fire Information System” (EFFIS)”e göre ülkemizde son 10 yıl içinde ortalama yıllık yangın adedi 3 bin civarındadır. Orman yangınlarının %88’i, Ülkemizde yangın dönemi olarak adlandırılan, mayıs-kasım döneminde gerçekleşmektedir.

Orman Genel Müdürlüğünün resmi verilerine göre; son beş yılda yıllık ortalama 2.771 yangına karşılık 11.819 hektar orman alanı yanmıştır. Önceki beş yılda ise 2.492 yangında ise 6.372 hektar alan yanmıştır. Bu verilere göre; yıllık ortalama yangın sayısı %11.2 artarken yanan alan miktarı %85,5 artış kaydetmiştir(Prof. Dr. Erdoğın ATMIŞ).

Ülkemizin batı ve güney kıyılarında mevsimsel sıcaklıklarının arttığı dönemlerde insan kaynaklı orman yangınları hemen her yıl tekrarlanmaktadır. Küresel iklim değişikliğine bağlı sıcaklık artışı bu durumun daha da trajik hale getirmektedir. Özellikle Akdeniz iklim kuşağında bulunan yaklaşık 13 milyon hektar ormanlık alanımız büyük risk altında bulunmaktadır.

Uzmanlar, hali hazırda seyreden iklim krizi ile yükselen ortalama ısı artışlarından dolayı çok daha kurak dönemler yaşayacağımızı belirtmektedir. Can ve mal kaybına neden olduğu kadar ülkemizin orman varlığını tüketerek ortak geleceğimizi tehdit eden bu yangınların engellenmesi ve ormanlarımızın korunması, başta kamu otoritesi olmak üzere tüm yurttaşların ortak sorumluluğudur.

Bu raporda ülkemizdeki orman varlığı, mevzuattaki yeri ve mevzuat değişiklikleri, ormanları tehdit eden etkenler ve bu etkenlerin başında gelen orman yangınları incelenmiştir. Son dönemde yapılan mevzuat değişiklikleriyle, 150 yıllık geçmişe sahip orman teşkilatının yangınlarla mücadele konusunda nasıl zafiyete uğratıldığı, orman alanlarımızın nasıl yok edildiği konularında kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır.

1. Orman Varlığı

Rapor içeriğinde sıklıkla geçecek bazı terimler Orman Genel Müdürlüğü’nün yayımladığı Türkiye Orman Varlığı Kitabında açıklandığı biçimiyle aşağıda verilmiştir.

Orman: Oldukça geniş bir alanda kendine özgü bir iklim oluşturabilen, belirli yükseklik, yapı ve sıklıktaki ağaçlar, ağaççık, çalı ve otsu bitkiler, yosun, eğrelti ve mantarlar, toprağın altında ve üstünde yaşayan mikroorganizmalar ve çeşitli böcek ve hayvanlarla orman toprağının birlikte oluşturduğu hayat birliğidir (Aytuğ, 1976).

Ormanlık alan: Üzerinde belirli bir kapalılıkta orman örtüsü bulunan alanın hektar ölçü birimine göre büyüklüğüdür.

Orman formu: Aktüel durumdaki orman yapısı veya niteliğini ifade eder. Aynı yaşlı ve değişik yaşlı olarak 2'ye ayrılır.

Normal kapalı orman: Ağaçların tepe çatılarının %11-100 oranlarında alanı örttüğü ormanlardır.

Boşluklu kapalı orman: Ağaçların tepe çatılarının %10'dan az oranda alanı örttüğü ormanlardır.

Koru ormanı: Tohum orijinli yetişmiş veya yetiştirilecek ormandır (Çoğunlukla uzun idare süreli, yüksek boylu ağaçların olması hedeflenen kuruluş yapısıdır).

Baltalık ormanı: Sürgün kökenli tıraşlama ormanıdır (Çoğunlukla kısa idare süreli ve ince sürgün kökenli ağaçların olması hedeflenen kuruluş yapısıdır).

Hususî ormanlar: Osmanlı İmparatorluğu'ndaki padişah tapularının kadastroya aktarılması sırasında söz konusu alanların devlete değil de kişilere verilmesi sonucunda oluşmuş ormanlardır.

Ağaç serveti: Ormanın ölçüldüğü anda yaşayan ve üretim yapan, belirli bir göğüs çapının üstündeki gövdelerin hacimleri toplamıdır. (Eraslan, 1982). Göğüs çapı 8 cm ve üzeri gövdelerin m³ cinsinden dikili kabuklu silindirik gövde hacimleri toplamıdır.

Türkiye orman varlığı açısından yoksul bir ülkedir. Orman Genel Müdürlüğü'nün (OGM) 2020 yılında yayımladığı Türkiye Orman Varlığı Kitabına göre Türkiye'nin toplam orman alanı 22 milyon 933 bin hektardır ve bu alan toplam karasal alanların yaklaşık %29'una karşılık gelmektedir.

Tablo -1: Türkiye'de Arazi Kullanım Sınıflarının Ülke Yüzölçümüne Dağılımı (*)

Arazi Kullanımı	Alan (ha)	(%)
Orman	22.933.000	29,4
Diğer (*)	55.071.644	70,6
Genel Alan	78.004.644	100

(*) Diğer arazi kullanımları; Ağaçsız orman toprağı, yayla, bozkır, kayalık taşlık araziler, kum, bataklık, ziraat, iskân, mezarlık, ocak, mera, su alanları, izin verilmiş tesisler vb. alanları kapsar.

Aşağıdaki tablolarda Türkiye'deki orman alanlarının durumunu daha detaylı şekilde gösteren istatistiksel bilgiler, söz konusu kitaptaki şekliyle yer almaktadır:

Tablo 2: Ormanlık Alanların 2020 Yılındaki İşletme Şekillerine Göre Alan, Servet ve Artım Durumu

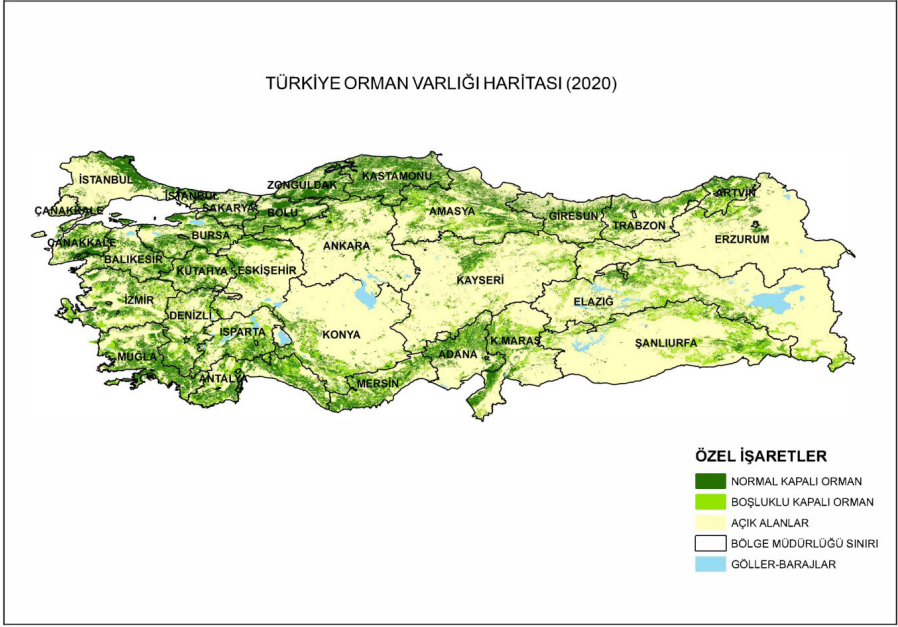
ORMANLIK ALAN DAĞILIMI						
İŞLETME ŞEKLİ	Normal Kapalı		Boşluklu Kapalı		Toplam	
	ha	%	ha	%	ha	%
Koru	8.237.753	40	6.180.587	29	14.418.340	69
Baltalık	1.789.815	9	4.555.093	22	6.344.908	31
Toplam	10.027.568	49	10.735.680	51	20.763.248	100

AĞAÇ SERVETİNİN DAĞILIMI						
İŞLETME ŞEKLİ	Normal Kapalı		Boşluklu Kapalı		Toplam	
	m3	%	m3	%	m3	%
Koru	1.032.740.659	86	63.665.915	5	1.096.406.574	91
Baltalık	80.871.570	7	23.513.493	2	104.385.063	9
Toplam	1.113.612.229	93	87.179.408	7	1.200.791.637	100

YILLIK CARİ ARTIMIN DAĞILIMI						
İŞLETME ŞEKLİ	Normal Kapalı		Boşluklu Kapalı		Toplam	
	m3	%	m3	%	m3	%
Koru	26.661.655	78	1.577.898	5	28.239.553	83
Baltalık	4.644.384	13	1.385.713	4	6.030.097	17
Toplam	31.306.039	91	2.963.611	9	34.269.650	100

BM Gıda ve Tarım Örgütü FAO'nun 2015 Küresel Orman Kaynakları Raporuna göre ormanlar en az %10'u koruluktan oluşan, toplam alanı 0,5 hektardan fazla olan ve üzerindeki ağaçların uzunluğu 5 metreden fazla olan arazilerdir.

Türkiye'de orman alanlarının coğrafi bölgelere göre dağılımı ise homojen değildir. Aşağıdaki harita orman varlığının coğrafi bölgelere göre dağılımını ortaya koymaktadır.

Görüldüğü gibi orman alanları çok büyük bir oranda Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde toplanmış, buna karşılık İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ise ormanca yoksul alanlar olarak ön plana çıkmıştır. Orman alanları büyüklüğüne göre, ilk dört ilimiz Antalya, Kastamonu, Mersin ve Muğla iken son dört ilimiz, Iğdır, Ağrı, Nevşehir ve Aksaray'dır.

Yangınların ağırlıklı olarak çıktığı Akdeniz iklim kuşağı bölgelerinde, koru ormanı yanıcı tipinin başat ağaç türü, beş milyon hektarın (5.215.292 ha) üzerinde alan kaplayarak toplam ormanlık alanımızın yaklaşık %15'ini oluşturan kızılçamdır. Kızılçam orman alanlarının sınırları Türkiye'de orman yangınları bakımından en tehlikeli olan bölgelerin sınırlarıyla hemen hemen örtüşmektedir. En çok yangın çıkan 10 Orman Bölge Müdürlüğü'nün (OBM) kızılçam orman alanları toplamı, ülke toplamının %84'ünü oluşturmaktadır.

Akdeniz ve Ege Bölgelerindeki kızılçam orman ekosistemlerinde, kapalılığın düşmesiyle birlikte, maki elemanlarından oluşan ara ve alt tabaka oluşumu çok sık rastlanan bir durumdur. Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü bölgelerin tamamındaki ormanlar(makilikler dahil) "*Mediteran(Akdeniz) Sert Yapraklı Ormanlar*" olarak ifade edilmektedir. Bu formasyonun denize uzaklık, yükselti, yağış, sıcaklık vb. yetiştirme ortamı özelliklerine göre çeşitli karışım ve tiplerle karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde 1,6 milyon hektarın üzerinde bir alan kaplayan maki alanlarının hemen hemen tümü yangın kuşağı alanları içinde bulunmaktadır. Anadolu'nun batısında 10 Orman Bölge Müdürlüğü'nün makilik alanlarının toplamı, Türkiye toplamının %86'sını oluşturmakta ve özellikle yangın tehlikesinin en yoğun olduğu, deniz seviyesinden başlayarak 700-800m' ye kadar olan alçak rakımlarda yayılış göstermektedir.

Bölgenin kendine has iklim tipi ve yetişme ortamı özellikleri nedeniyle binlerce yıldan beri oluşan bitki örtüsünün tamamı orman yangınlarında yanıcı özelliğe sahiptir. Bunların büyük bir bölümü endemik türlerden oluşmakta aynı zamanda klimaks(son toplum) olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine bu türler tarih boyunca geçirdikleri yangınlar nedeniyle yöreye ve yangınlara uyum sağlamış türlerdir. Yangınlardan sonra bir kısmı tohumla bir kısmı sürgün vererek regenerasyon yeteneğine sahip olmuşlardır. Bu nedenle bölgede yangınlardan sonra yeniden ormanlaştırılmasında bu özellikler özenle dikkate alınmalıdır.

2. Orman ve Ormanlık Mevzuatı

Ormanlık mevzuatı dayanağını Anayasa'nın 169. ve 170. Maddelerinden alır.

Anayasanın "**Ormanların korunması ve geliştirilmesi**" başlıklı 169. Maddesine göre;

"Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınmaz.

Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu

tespit edilen yerler ile 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz.”

Anayasanın **“Orman köylüsünün korunması”** başlıklı 170. Maddesine göre;

“Ormanlar içinde veya bitişiğindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması bakımlarından, ormanın gözetilmesi ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirlerle, 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerlerin değerlendirilmesi; bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tespiti ve orman sınırları dışına çıkartılması; orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi kanunla düzenlenir.

Devlet, bu halkın işletme araç ve gereçleriyle diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırıcı tedbirleri alır.

Orman içinden nakledilen köyler halkına ait araziler, Devlet ormanı olarak derhal ağaçlandırılır.”

Anayasanın 169. ve 170. Maddelerinde açıkça ifade edildiği şekilde orman sınırları daraltılamaz.

Anayasanın bu iki maddesi kapsamında oluşturulan Ormanlık mevzuatı 6831 sayılı Orman Kanunu ve 3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanundur.

6831 sayılı Orman Kanunu

6831 sayılı Orman Kanunu 08.09.1956 tarih ve 9402 sayılı Resmi Gazete de yayınlanmıştır. Zaman içinde çeşitli değişikliklere uğramış bulunan 6831 sayılı Orman Kanunu ormanlarımızın korunması, iyileştirilmesi, genişletilmesi ve bütün imkânlardan yararlanarak vatandaş ihtiyacını en kolay, en seri ve sürekli biçimde karşılanmasını sağlamak gerekçesiyle çıkarılmıştır.

Kanun hükümleri 7 fasıl altında toplanmıştır. Bazı önemli fasıllar aşağıda detaylandırılmıştır.

“Ormanların Tarifi, Taksimi, İdare ve Murakabesi” başlıklı birinci fasılda, ormanların tarifi, orman sınırları dışına çıkarılma şartları, bazı sahalarda orman rejimine alınmasına ilişkin hususlar, Mülkiyet ve idare bakımından ve vasıf ve karakter bakımından orman çeşitleri, tüzel kişiliğe sahip olmayan kamu kurumlarınca özel maksatlarla tesis edilen ormanların idaresi ile ilgili hususlar, devlet ormanlarında her çeşit işlerin Orman Genel Müdürlüğüne yapılacağı ve yaptırılacağı hususlarına yer verilmiştir.

“Devlet Ormanları, Orman Kadastro” başlıklı ikinci Fasılda Devlet Ormanlarının kadastro, orman köylülerinin kalkındırılması ve nakledilmesi, ormanların muhafazası, otlak ve mera işleri, Muhafaza Ormanları, Milli Parklar, üretim ve satış işlerine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Kanunun 7, 8, 9, 10, 11 ve 12. maddelerinde ormanların kadastro ile orman dışına çıkarma işlemleri, 13. maddesinde Orman köylülerinin kalkındırılması ve nakledilmesi, 14, 15, 16, 17, 18 ve 19. maddelerinde ormanların korunmasına ilişkin yasak ve kısıtlamalar, balıkçılık, madencilik, taş-kum ocakları, fabrikalar vs. ile kamu yararı ve zaruret olması halinde verilebilecek izinler, 20, 21 ve 22. maddelerinde devlet ormanlarında otlak ve mera işleri, 23. ve 24. maddelerinde Muhafaza Ormanlarının ayrılma şartları, 25. maddesinde Milli Parklara ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Beşinci fasılda yer alan Kanunun 68 – 76. maddeleri, orman yangınlarının söndürülmesinde devlet kurumlarının, civar köy ve kasabaların yönetici ve halkının görev ve yükümlülüklerini, orman idaresince oluşturulacak mücadele altyapısı ve söndürme organizasyonunu, yangına sebep olabilecek eylemlere ilişkin yasaklamaları düzenlemektedir.

Gerek Anayasanın 169. ve 170. Maddeleri gerekse 6831 sayılı Orman Kanunu esasen ormanların ve orman köylüsünün korunması üzerine kurgulanmıştır.

3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun

Orman Genel Müdürlüğünün kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenleyen 3234 sayılı Kanunda Genel Müdürlüğün görevleri şöyle sıralanmıştır;

a) *Orman kaynaklarını; ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel faydalarını dikkate alarak, bitki ve hayvan varlığı ile birlikte, ekosistem bütünlüğü içinde*

idare etmek, katılımcı ve çok amaçlı şekilde planlamak, usulsüz müdahalelere, tabii afetlere, yangınlara karşı korumak, muhtelif zararlıları ile mücadele etmek ve ettirmek, ormancılık karantina hizmetlerini yürütmek, geliştirmek, orman alanlarını ve ormanlara ilişkin hizmetleri artırmak, ormanları imar ve ıslah etmek, silvikültürel bakımını ve gençleştirilmesini sağlamak,

b) Ormanların mülkiyeti ile ilgili iş ve işlemlerini, kadastrasını, izin ve irtifak işlerini yürütmek,

c) Orman ürün ve hizmetlerinin sürekliliğini güvence altına alarak ormanları teknik, sosyo-kültürel, ekolojik ve ekonomik icaplara göre işletmek, orman ürünlerinin üretim, taşıma, depolama iş ve işlemlerini yapmak ve yaptırmak, bu ürünleri yurt içinde ve yurt dışında pazarlamak,

ç) Mesire yerleri, kent ormanları, araştırma ormanları, ağaç parkı (arboretum) sahaları, orman içi biyoçeşitlilik koruma alanları, model orman, muhafaza ormanı alanlarının ayrılması, korunması, işletilmesini ve işlettirilmesini sağlamak,

d) Orman sınırları içinde veya orman sınırları dışında her türlü arazide; ağaçlandırma, erozyon kontrolü, ormanla ilgili mera ıslahı, çölleşme ile mücadele, sel ve çığ kontrolü çalışmalarını yürütmek, entegre havza projeleri yapmak ve uygulamak,

e) Orman ağaç, ağaççık ve florasına ait bitki türlerinin tohum ve fidanlarını üretmek, ürettirmek, aşılama faaliyetlerini yapmak, devamlı veya geçici fidanlıklar kurmak, işletmek, gerektiğinde kapatmak,

...

i) Orman bütünlüğünü sağlamak amacıyla gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazların orman rejimine alınması için kamulaştırma, kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde bulunan taşınmazların devir ve gerektiğinde takas işlemlerini yapmak, Devlet ormanları içinde ve bitişiğinde oturan köylüleri aynı ve nakdi yardım kaynaklarıyla desteklemek, orman-halk ilişkilerini geliştirmek ve bu konuda her türlü tedbiri almak.

Her iki Kanunda da öngörülen faaliyetler çok sayıda ikincil mevzuatla detaylandırılmıştır.

Yani aslında kanun yapıcı ormanların korunmasının devletin asli yükümlülüğü olduğunu gerek anayasada gerekse 1956 yılında yürürlüğe girdiği şekliyle Orman Kanununda açıkça düzenlemiştir. Orman Kanununda

1956 yılından sonra yapılan değişiklikler anayasaya ve orman kanununun özüne, amacına aykırıdır.

Mevzuatta Yapılan Değişiklikler

İhale Yasasından sonra en çok değiştirilen yasa 6831 sayılı Orman Yasasıdır ve bu iktidar döneminde 27 kez değişiklik yapılmıştır.

Yapılan değişikliklerle;

- Daha önce ormanlar açısından önemli bir tehlike oluşturması nedeniyle özel mülkiyete tabi arazilerde kurulması dahi izne tabi tutulan ve ancak ormana belirli bir mesafede kurulmasına izin verilen orman ürünü işleyen fabrikalara, orman sınırları içerisinde Bakanlıktan izin almaksızın kurulum hakkı tanınmıştır.
- 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun kapsamı ormanlık alanlar aleyhine genişletilmiş, orman sınırı içinde bulunan kaçak yapı sahiplerine haklar tanınmıştır.
- Orman köylülerine özgülenmiş olan işlerin kapsamı daraltılarak bu kesim ciddi bir gelir kaybına uğratılmıştır.
- Yine orman köylülerinin orman yangınlarının söndürülmesindeki yangın mükellefiyeti kaldırılmış yerine gönüllülük esası getirilmiştir.
- Köy muhtarlarının orman suçlarına müdahale yetkisi kaldırılmıştır.
- Ağaçlandırma alanlarında otlatma eylemine izin verilmiştir.
- Orman ekosistemlerinde kesileceğine karar verilen ağaçların dikili durumdayken ihaleyle satılması istisna olmaktan çıkarılmış ve genel bir uygulamaya dönüştürülmüştür.
- Orman köylülerine sağlanan ayrıcalıklı olanaklar, nüfusu 5000'den az kasabalarda yaşayanlara da tanınmıştır.
- Anayasadaki, ormanların korunması ve genişletilmesi ile ilgili hükümler özel, tüzel veya devlet ormanı ayrımı yapılmaksızın tüm ormanlar için geçerli olduğu halde, hususi orman alanlarında inşaat yapımına izin verilmiştir.

Özellikle son dönemde yapılan değişiklikler torba yasalar içinde, ilgili ilgisiz altmış hatta yetmiş farklı kanun ve kanun hükmünde kararname değişikliği içinde gerçekleştirilmiştir. En önemlilerinden birisi 2018 yılında yapılan 7139 Sayılı “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” içinde yapılan düzenlemelerdir. Bu torba kanun ile Orman Kanunu ve özel kanun niteliğindeki Milli Parklar Kanununda da değişiklik yapılmıştır.

2018 yılında çıkarılan 7139 Sayılı yasanın Ek 16. Maddesi ile “Orman ve Su İşleri Bakanlığınca, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında hiçbir yarar görülmeyen ve tarım alanına dönüştürülmesi de mümkün olmayan yerler ile bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte üzerinde yerleşim yeri bulunan ya da yerleşim yeri oluşturulması uygun olan taşlık, kayalık, verimsiz ve fiilen orman vasfı taşımayan alanlardan, Orman ve Su İşleri Bakanlığının teklifi üzerine sınırları Bakanlar Kurulunca belirlenen alanlar, Bakanlar Kurulunca belirlenecek usul ve esaslara göre Orman Genel Müdürlüğü’nünce orman sınırları dışına çıkartılarak tapuda Hazine adına tescil edilir.” denilmek suretiyle orman alanlarının kurlsız ve sınırsız bir şekilde istenildiği zaman orman dışı alan ilan edilerek talan edilmesinin önü açılmıştır.

6831 sayılı yasanın 2/A bendi gereğince doğal afete maruz kalan kişilerin yerleştirilmesi maksadıyla orman dışına çıkarma düzenlemesinin kapsamı genişletilerek “6306 sayılı Kentsel Dönüşüm yasasına göre riskli alanlardaki bina ve tesislerin ormandan çıkarılacak yerlere nakli için” şeklindeki düzenleme orman alanlarını boş alan, arsa görme anlayışının doğal sonucudur.

28 Temmuz 2021’de Resmi Gazetede yayınlanan 7334 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile ormanın bulunduğu coğrafya, orman alanının genişliği, ağaç türü, yapısal özellikleri gibi nitelikler belirtilmeksizin ormanların yönetimi hususunda Kültür ve Turizm Bakanlığının sınırsız yetkileri daha da güçlendirilmiştir. 1982 yılında yürürlüğe girdiği günden beri Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında orman alanlarında sayısız turizm tahsisi yapılmıştır. Bu değişiklikler ile, turizm amaçlı tahsislerin yapılması için ormanların lehine düzenlenmiş koşullar kaldırılmış, yetmemiş milli parklar, mesire yerleri de dahil olmak üzere orman alanlarında herhangi bir turizm amaçlı kiralama yapma yetkisi Kültür Ve Turizm Bakanlığına verilmiştir.

Milli Park vb. doğa koruma alanlarında kiralama yapılması koruma ruhuna aykırıyken, kiralama yetkisinin Kültür ve Turizm Bakanlığına verilmiş olması vahim ve geri döndürülemez tahribatların önünü açacaktır.

Birbiriyle hiç ilişkisi olmayan birçok farklı kanun ve kanun hükmünde kararnemelerde değişiklik yapılması, ekleme yapılan torba kanunlar içine Orman Kanunu, Milli Parklar Kanununu gibi yaşamımızın garantisi doğal alanlar ile ilgili kanunların da katılması, sonuçları tüm toplumu etkileyecek bu değişikliklerin özel ihtisas komisyonlarında tartışılmasını ve kamuoyunun gündemine gelmesini önlenmektedir.

İktidarın, ormanların, akarsuların, step alanlarının, kıyıların, tarım alanları vb. tüm doğal alanların madencilik, enerji, her türlü altyapı üstyapı tesisleri için boş alan ya da arsa olarak gören anlayışının yansımaları, Anayasaya da kanunların özüne de aykırı olan bu düzenlemelerin oldubittiyle yapılması telaşıdır.

Kamuoyunda 2/B olarak bilinen 6831 sayılı Orman Yasası'nın 2. maddesinin (b) bendi, orman vasfını kaybetmiş olan alanların orman sınırları dışına çıkarılmasına ve öncelikli olarak orman köylüleri tarafından kullanılmasına olanak tanımaktadır.

Ancak siyasi iktidarlar yasanın bu maddesini suiistimal etmekte, bu madde kapsamında orman alanı dışına çıkarılan arazileri küresel pazar ekonomisinde alınıp satılabilir bir meta olarak değerlendirmektedir. Adeta bir danışıklı dövüş olarak sürdürülen bir düzenle, orman alanlarında kaçak olarak lüks konutların, sitelerin, otellerin, iskelelerin inşa edilmesine göz yumulmakta, bu alanlar daha sonra Yasanın 2/B maddesi kullanılarak orman alanından çıkarılmakta ve imar aflarından faydalandırılarak meşrulaştırılmaktadır.

Türkiye'de 1973 yılından beri toplam **620 bin hektar orman alanı**, "ilim ve fen bakımından orman olmadığı" gerekçesiyle, tarım, sanayi ve yerleşim dahil olmak üzere çeşitli amaçlarla kullanılmak üzere orman kapsamı dışına çıkarılmıştır.

Doğal yaşlı orman, milli park olup olmadığına bakılmaksızın, ormanların ve halkın aleyhine, sermayenin lehine yapılan sayısı değişikliklerle ülkemizdeki ormanların önemli bir bölümü madencilik işletmelerine tahsis edilmiş; orman alanlarında her türlü yapı, tesis ve faaliyetin (maden ve taş ocağı, HES, RES, çöp depolama, arıtma tesisi, define aranması, yol, hava alanı, turizm tesisi, afet konutları, kamu tesisleri, haberleşme, elektrik tesisleri, otobanlar vb.) yapılabilmesinin yolu açılmıştır. Orman tahsislerinin miktarı 2020 itibarıyla 748 bin hektara ulaşmıştır.

Yapılan ormancılık amacı dışı tahsislerle Muğla İkizköy Akbelen ormanları termik santral için, Rize İkizdere ormanları taş ocağı için, İstanbul Çatalca

ormanları RES'ler için, vadiler HES'ler için, altın madenleri ve mermer ocakları işletmeciliği için yok edilmiştir.

Ayrıca, TEMA Vakfı verilerine göre Kazdağı ormanlarının %80'i ve korunan alanlarının %55'i için maden ruhsatı verilmiş durumdadır.

Orman yangın mevzuatı

Orman yangınları ile mücadele konusunda temel düzenleme 6831 sayılı Orman Kanununun 69 ncu maddesine dayanılarak çıkarılan 9.10.1976 tarih ve 15729 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Orman Yangınlarının Önlenmesi ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekları İşler Hakkında Yönetmelik'tir. Yönetmeliğin Amaç ve Kapsam başlıklı 1. Maddesinde "*Orman yangınlarının önlenmesi ve söndürülmesinde görevli memurlarla mükelleflerin görecekları görev ve hizmetler 6831 sayılı yasanın 69 ncu maddesi hükmüne göre düzenlenmiş bu yönetmelik hükümleri dairesinde yürütür.*" ifadesi ile "mükellef"lik sistemi getirilmiştir. Yönetmelik hükümlerinde tarif edilen "mükellef" sistemi ile merkezi ve yerel idarelere doğrudan görev verilmiştir.

Bu yönetmelik halen yürürlükte bulunmasına rağmen, 19.04.2018 gün ve 7139 sayılı kanun ile 6831 Sayılı Orman Kanununun 69. Maddesi değiştirilerek orman yangınlarına mükelleflerin müdahale etmesi yasadan çıkartılmış olup; "Orman yangınlarıyla mücadelede gönüllülerden de faydalanılır." ifadesi ile gönüllülük sistemi getirilmiştir. Teknik olduğu kadar tecrübe gerektiren bir iş olan yangın ile mücadele konusunda "*gönüllülük*" sistemi ancak ve ancak görevli ve sorumlu kurum ve kişilerin sevk ve idaresi altında başarılı olabilir.

Bu düzenleme ile birlikte Yangınla mücadelenin önemli bir parçası olan orman köylüsü, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile orman köylerinin mahalleye dönüştürülmesiyle koparılmış, saha kontrolünü yapan ve sorumlu olduğu coğrafyaya hakim olan orman muhafaza memurlarının sayısı azaltılmış, yerine taşeron işçiler alınmış; orman yangınları konusunda gerek coğrafya, gerekse teknik olarak araç ve ekibi olan en önemli deneyime sahip Türk Hava Kurumu devre dışı bırakılmıştır

3. Ormanları Tehdit Eden Etkenler

Ormanları tehdit eden etkenleri; Orman Mevzuatındaki değişiklikler (tahsisler ve yapılaşma), Orman Suçları(açma, yerleşme, kaçak kesim vb.) ve yangınlar olmak üzere üç ana başlıkta değerlendirmek mümkündür.

Orman Mevzuatındaki Değişiklikler (Tahsisler ve Yapılaşma)

Orman içi yapılaşma sadece bina yapımı olarak algılanmamalıdır. Orman vasfının değişikliğine yol açan her türlü müdahale olarak ele alınmalıdır. Devlet ormanları içinde, ormanların korunması, bakımı, istihsal ve imarı ile alakalı olanlar hariç olmak üzere ormanların bütünlüğünün bozulmasına ve arazi örtüsü değişikliğine yol açan her türlü yol, enerji, haberleşme vb. altyapı tesisleri, madencilik faaliyetleri vb. uygulamalar yapılaşma kapsamındadır. Orman alanlarında yapılaşma baskısı özellikle 6831 sayılı Kanunun zorunlu altyapı tesisleri ve orman köylüsü için düzenlenen istisna maddelerinin amacına aykırı uygulanması ile giderek artmıştır. Orman köyü/köylüsüne ilgili mevzuatlarda tarımsal faaliyetlerinin devamı, kalkınması, yerleşim ihtiyacı için istisnalar tanınırken aynı zamanda da ormanların bakımı, korunması ve yangınla mücadelede önemli görevler verilmiş, sorumlu tutulmuştur.

Orman alanlarında yapılaşmaya yol açan ya da yapılaşma baskısını arttıran ilk düzenlemeler Orman Kanununda yapılmıştır.

1956 yılında çıkarılan kanunun 2. Maddesinde, sadece, *“iklim, su ve toprak rejimine zarar vermeyen ve daha verimli kültür arazisi haline getirilmesi Ziraat Vekaletince uygun görülen ormanların, orman rejimi dışında bırakılmasına ve orman mefhumuna dahil olduğu halde orman rejimine tabi tutulmasında bir fayda görülmeyen sahipli yerlerin serbest bırakılmasını öngören 2. Maddesi, 1973 yılında 1744 sayılı Kanunun ile değiştirilerek “15/10/1961 gününden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden”* şeklinde tarih verilerek, 2b arazileri olarak bilinen kaçak yapı yapılmış ya da, açmacılık olarak tanımlanan, tarım alanına çevrilmiş orman arazileri için ilk kez af getirilmiştir.

23.9.1983 tarih ve 2896 sayılı Kanun ile Orman Kanununun 2. maddesinde yapılan değişiklikle, 1961 yılı 1981 yılına çekilmiş, 1961 yılı ile 1981 yılı arasında 20 yıllık süreçteki tüm kaçak yapıları ve açma alanlarını kapsamıştır. En geniş af olarak ülke tarihine kaydedilmiş, 2b arazileri olarak da ülke gündemine girmiştir.

1983 yılında yapılan değişiklik ile 6831 sayılı Orman Kanununun 2 nci maddesine, Orman sayılan yerlerden:

A) Öncelikle orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen yerleştirilmesi maksadıyla, orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit

edilen yerler ile halen orman rejimi içinde bulunan funda ve makilerle örtülü yerlerden tarım alanlarına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerler,

B) 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden; tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (antepe fıstığı, çam fıstığı) gibi çeşitli tarım alanları veya otlak, kışlak, yaylak gibi hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanları, Orman sınırları dışına çıkartılır...” hükümleri düzenlenmiştir.

6831 sayılı Orman Kanununun 2. Maddesinin A ve B fıkralarında sadece orman köylülerinin ikameti ve tarımsal faaliyetlerinin devamı amacıyla tanınan istisnalar, giderek, orman sayılmayacak yerlerin tanımı genişletilmiş, eciri misil uygulamaları 3. şahısların faydalanacağı şekilde genel uygulamaya dönüştürülerek adeta devlet politikası haline getirilmiştir.

Kanunda 2012 yılında kanunun 17 Maddesinde yapılan değişiklik ile bu kez de, 31/12/2011 tarihinden önce yapılmış her türlü bina ve tesisler mevcut haliyle vaziyet planında gösterilerek yayla olarak tescil edilmiştir

Son değişiklik 6 Ocak 2021 tarihli, 6831 Sayılı Orman Kanununun Ek 16 ncı Maddesi Kapsamında Orman Sınırları Dışına Çıkarma İşlemlerine İlişkin Yönetmelik ile yapılmıştır. Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan yönetmeliğe göre, üzerinde en az 5 adet ev, ahır, samanlık, ambar, avlu gibi yapıların bulunduğu ormanlık alanlar ‘yerleşim yeri’ olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla orman sınırları içerisinde ahır, samanlığı olanların başvurusuyla bu yerlerin imara açılmasına yol açılacaktır.

Bu madde hükümlerinin kanun bağlamından kopararak uygulanması, orman alanlarında yapılan kaçak yapıların imar afları kapsamına alınmasına kadar genişletilmiştir.

Ormanların bütünlüğünün bozulması, yapılaşmaya açan diğer bir uygulamada hususi ormanlarda yapılaşmaya izin verilmesidir.

1986 tarih ve 3302 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikte “Şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerlerdeki özel orman alanlarında ifraz yapılmamak ve yatay alanın % 6’sını geçmemek kaydıyla inşaat yapılabilir. İnşaatların yapılmasında orman alanlarının tabii vasıflarının korunmalarına özen gösterilir.” hükmü getirilerek hususi ormanlarda yapılaşmaya açılmıştır. Aynı madde 28/5/1987 tarih ve 3375 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikte bu kez hususi ormanlara 500 hektar ifraz hakkı verilerek bütünlükleri de

bozulmuştur. Bununla da yetinilmeyip enerji nakil hattı, haberleşme, su isale hattı, doğalgaz hattı, kanalizasyon, yol ve benzerleri ile 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17. maddesine göre genel kamu hizmetlerine yönelik verilen izinler % 6'lık alan harici bırakılmıştır.

Orman alanlarında yağma ve talan, 5/11/2003 tarihli ve 4999 sayılı Kanunla, "2873 sayılı Milli Parklar Kanununa tâbi alanlarda bulunan yerler ile bu yerler üzerindeki yapı ve tesisler, yirmi dokuz yıla kadar kiraya verilebilir. Ancak, kiracının Çevre ve Orman Bakanlığınca belirlenen yerlerde; kiralanın alan miktarının 5 (Beş) katı kadar ağaçlandırma yapması zorunludur." düzenlemesi ile uluslararası niteliklere sahip milli park vb doğa koruma alanlarına da genişletilmiştir.

-Turizm Tesislerine Tahsis

12/3/1982 tarihinde yürürlüğe giren 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile ormanların turizm amaçlı yapılaşmaya açılmıştır.

Turizmi Teşvik Kanununda Anayasanın 169. Maddesine aykırı olarak orman alanlarının turizm amaçlı tesisler için tahsisine imkân sağlanmıştır. İlk tahsislerle, kıyı kesimindeki orman alanları turizm kullanımı için yoğun yapılaşmaya açılmıştır. Kanunda, yürürlüğe girdiği 1982 yılından bugüne çok kez değişiklik yapılmış, her değişiklik ormanların aleyhine sonuçlanmıştır.

- Madencilik, diğer elektrik, haberleşme ulaşım gibi altyapı tesislerine tahsis

Ormanların bütünlüğünü parçalayan sınırlarını daraltan, sınırsız yapılaşma yolunu açan bir diğer düzenleme de Kanununun 17 Maddesinde yapılmıştır.

17. madde 1987 yılı ile 2021 yılları arasında birçok kez değiştirilmiş ve en geniş haliyle savunma, ulaşım, enerji, haberleşme, su, atık su, petrol, doğalgaz, hava ayırıştırma, altyapı, katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesislerinin; baraj, gölet, sokak hayvanları bakımevi ve mezarlıkların; Devlete ait sağlık, eğitim, adli hizmet ve spor tesisleri ile ceza infaz kurumlarının ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın yapılmasına gerçek ve tüzel kişilere izin verilmiş, izin süresi doksan dokuz yıla kadar uzatılmıştır.

- Orman alanlarında madencilik faaliyetlerinin yapılması hem maden kanununda hem de orman kanununda yapılan düzenlemeler ile mümkün kılınmıştır.

Orman alanlarında ilk madencilik faaliyetlerinin yapılmasına yol açan düzenleme, 23/9/1983 tarihli ve 2896 sayılı Kanunun hükmü ile "Orman

ürünlerini işleyecek her çeşit fabrika kurulması Tarım ve Orman Bakanlığının; Devlet ormanları hudutları içinde veya bu orman sınırlarına bir kilometreye kadar olan yerlerde taş, kum ve toprak, dört kilometreye kadar olan yerlerde ise hızar, şerit kurulması ve kireç, kömür, terebentin, katran, sakız ve benzeri gibi işletilmesinde ağaç kullanılan ocakların açılması ve balık üretmek üzere tesis kurulması Orman Genel Müdürlüğünün iznine bağlı olup, ruhsatname alınması ve rüsum hakkındaki hükümler saklıdır.” düzenlemesidir.

26/5/2004 tarihli ve 5177 sayılı Kanunun ile “Devlet ormanları hudutları içerisinde maden aranması ve işletilmesi, Maden Kanununun 7 nci maddesinde belirtilen şartlara uyularak, ruhsat grubu gözetilmeksizin yapılır. Orman hudutları içinde alınan muvafakat süresi, temdit dahil işletme ruhsat süresi sonuna kadar devam eder. Ayrıca madencilik faaliyetleri için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve alt yapı tesislerine fon bedelleri hariç olmak üzere orman mevzuatı hükümlerine göre bedeli alınarak izin verilir.” düzenlemesinin sonuçlarının ülkenin hemen her noktasında yaşanan orman katliamları olarak yaşamaya devam ediyoruz.

- İmar affı

2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 8785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, ülke tarihinin o ana kadar çıkarılmış, orman alanlarını da kapsayan en geniş imar affıdır. 1984 yılında çıkarılan bu Kanununun geçici 1. Maddesinde yapılan düzenleme ile, “...orman sınırları içinde bulunan veya bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybettiği için tarım ve hayvancılığa tahsis edilmek üzere orman sınırları dışına çıkarılmış bulunan yerlerdeki” kaçak yapılar da imar mevzuatına uygun inşa edilerek kullanma izni alınmış yapılar olarak kabul edilmiştir.

- 6360 Sayılı kanun Büyükşehir Belediyeleri Kanunu,

2012 yılında yürürlüğe giren bu kanun büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan köylerin statüsü mahalleye dönüştürülmüştür. Bu statü değişikliği orman köylüsünün ormanlar ile organik bağı koparmıştır. İlgili mevzuatlarda, ormanlarda yürütülen koruma, bakım, istihsal, yangın her türlü iş ve işlemlerde öncelikle yararlandırılan ya da görevlendirilen hatta sorumlu tutulan orman köylülerinin orman ile bağı koparılmıştır.

Bu kanun ile 3.525 orman içi köy, 6.433 ormana bitişik köy olmak üzere toplam 9.958 orman köyü mahalleye dönüştürülmüştür³.

Bu durum “Orman Yangınlarının Önlenmesi ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekları İşler Hakkında Yönetmelik” kapsamında yangınla mücadelede orman köylüsüne verilen sorumluluk da kaldırılmıştır.

Orman Suçları(Açma – Yerleşme, Kaçak Kesim vb.)

Orman suçlarında 2000 yılı öncesine göre düşüş olmasına rağmen özellikle son dört yılda önemli miktarda artış kaydedilmiştir. Burada yapılan imar barışı gibi popülist af uygulamalarının önemli etkisi olduğu söylenebilir.

Ayrıca 19/4/2018 tarihli ve 7139 sayılı Kanununla Orman Kanununa eklenen ek 16. Madde ile ormanlık alanlarında usulsüz şekilde açma yapılması ve yerleşilmesi teşvik edilmiştir. Açıkça anayasaya aykırı olan bu uygulama acilen durdurulmalıdır.

Ormansızlaşmaya yol açacak her türlü usulsüz uygulama titizlikle takip edilmelidir.

Orman Yangınları

Orman Genel Müdürlüğü (OGM) verilerine göre, Türkiye’de 2008-2020 yılları arasında, yani son 12 yılda 29 bin 965 orman yangınında 98 bin 950 hektar orman alanı yanmıştır.

OGM verilerine göre 2020 yılında ülkemizde orman yangınlarının;

% 28,4’ünün ihmal,

% 5,6’sının kaza,

% 2,1’inin kasıt,

% 9,2’sinin doğal ve

% 54,7’sinin de bilinmeyen nedenlerle çıkmıştır.

³ Şenol Adıgüzel, 6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/210847>, s: 61.

2020 yılı öncesinde sebebi bilinmeyen yangınların oranı %45,86 iken 2020 yılında bu oran % 47,00'ye çıkmıştır.

4. Yangınlar ve Meteoroloji

Orman yangınları; yangının başlangıcı, yayılması ve devamı aşamasında meteorolojik koşullara ve bitki örtüsüne bağlı olan bir afettir. Meteoroloji Mühendisleri Odası tarafından 1997 yılında düzenlenen Meteorolojik Karakterli Doğal Afetler Sempozyumunda orman yangınları doğal afet olarak ele alınmış ve 1999 yılında yayınlanan “Meteoroloji Karakterli Doğal Afetler ve Meteorolojik Önlemler” adlı raporunda meteorolojik erken uyarıların yapılması gereken afetler içerisinde yer almıştır.

Orman yangın riski meteorolojik faktörlerle yakından ilişkilidir ve oluşan yangının davranışını da belirler. Orman yangınlarının nedeni insan kaynaklı veya doğaya bağlı olsa da ilk çıkışı ve gelişimi ancak elverişli koşullarda mümkündür. Bunlar da; meteorolojik koşullar ve tutuşabilecek materyal varlığı, bitki örtüsü yapısı, topoğrafik yapıdır . Yangının çıkış kaynağı insan kaynaklı olsa bile, yangının etkisini belirleyen koşullar doğa olduğu için orman yangınları doğa olayları olarak incelenmektedir. Bu nedenle, ormanların daha etkin bir şekilde yönetilmesi ve korunması için yangına eğilimli alanların belirlenmesi ve yangın riskinin değerlendirilmesi oldukça önemlidir.

Meteorolojik Parametrelerin etkisi

Rüzgârın yangın esnasında çok iyi bir şekilde analiz edilmesi yangının hangi yönde, ne kadar hızla ilerleyeceğinin veya hangi noktalara ne zaman ulaşacağına yaklaşık da olsa önceden bilinmesinde ve gerekli önlemlerin alınmasında büyük kolaylık sağlayacaktır.

Rüzgar şiddetinin yanı sıra büyük orman yangınlarının sık sık çıktığı bölgelerdeki hakim rüzgar yönleri de dikkate alınarak yangın mücadele planları oluşturulmalıdır.

Orman Yangınlarının başlama saatlerine bakıldığında gün içerisinde nispi nemin en düşük, sıcaklığın ise en yüksek olduğu öğle saatlerinde çıktığı görülmektedir.

Ülkemizde meydana gelmiş büyük orman yangınlarındaki sıcaklıklar incelendiğinde 28,9°C ila 36,4°C dereceler arasında büyük orman yangınlarının çıktığı gözlemlenmiştir. Son 20 yılda çıkan büyük orman

yangınlar için ortalama yüksek sıcaklık değeri ise 32,7°C' olarak tespit edilmiştir.

Orman Yangınları ve İklim Değişimi

İklim değişikliği ile beraberinde meydana gelen kuraklık, sıcak hava dalgaları ve orman yangınları gibi birçok afetin, Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli'ne göre gelecek dönemde hem zamansal, hem de mekânsal olarak daha da şiddetleneceği ve daha sık görüleceği tahmin edilmektedir (IPCC, 2014).

İklim değişiminin çevre üzerinde gözle görülebilir ve gizli etkileri vardır. Bunlardan birisi de; uzun süren kuraklık ve sıcak hava dalgaları, yakıt olabilecek materyalin kurumasını hızlandırıp, beraberinde kontrol etmesi güç yangınlara neden olabilir.

Aynı zamanda şiddeti ve sıklığı artan orman yangınları da, yangın rejimini değiştirerek, mega yangınlar olarak tanımlanan daha büyük yangınlara neden olabilir.

Son yıllarda dünyanın birçok yerinde aşırı yangınlarda artış görülmektedir. “Mega yangın” olarak adlandırılan aşırı yangın olayları küresel ölçekte sıklaşmakta ve Yunanistan, Portekiz, İspanya, Türkiye, İtalya, Fransa ve Balkanlar gibi Akdeniz ülkeleri ile Avustralya, Kanada ve A.B.D gibi birçok ülkede meydana gelen son yangınlar da bu gerçeği doğrulamaktadır. İklim değişikliği üzerine yapılan araştırmalar Akdeniz Bölgesi'nde orman yangınları tehlikesinin giderek yükseldiğini ve riskin en yüksek olduğu ülkelerin İspanya, Portekiz, Türkiye, Yunanistan, İtalya, Fransa ve Balkanlar'ın kıyı bölgelerinde yer alan ülkeler olduğunu ortaya koymuştur. 2008 yılından itibaren Avrupa ülkeleri ve Türkiye'ye baktığımızda alansal olarak yangınlar artmıştır.

Yaşanan ve şiddeti artarak yaşanması beklenen bu koşullar nedeni ile yangınların özellikle canlılar, ekosistem ve biyoçeşitlilik üzerindeki yıkıcı etkilerini azaltmak amacıyla eylem planlarına ve uyum stratejilerine ihtiyaç vardır. Orman Yangınları Riskini Tahmin Eden İndisler Akdeniz tipi ekosistemlerde yangın oluşumu ve davranışı, özellikle yaz döneminde sıcaklık, bağıl nem, rüzgâr ile aynı zamanda yakıt yükü miktarı ve yanıcılığı büyük ölçüde arttıran kuraklık koşullarına bağlıdır.

Türkiye'de beklenen durum; yapılan çalışmalar ile elde edilen sonuçlara göre, yangın riskinin en yüksek olduğu bölgelerin özellikle deniz kıyıları olmak üzere Akdeniz ve Ege Bölgeleri olduğu görülmektedir. İzmir, Aydın,

Muğla, Antalya ile Mersin'den Adana'nın kuzey dağlık kesimlerine kadar orman yangın riskinin çok yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca; Marmara Bölgesi'nde de özellikle Çanakkale- Gelibolu ve Eceabat yarımadasında da riskin çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Modelleme çalışmalarının sonuçlarına göre, sıcak hava dalga ve kuraklıkların görülme sayılarının giderek artacağı, 1971-2000 döneminde 2 yılda bir görülen olayların artık neredeyse her yıl görüleceği; 50 ila 100 yılda görülen olayların ise 8-10 yılda bir görüleceği belirlenmiştir. Buna bağlı olarak, gelecekte de sıcaklık artışları ile birlikte özellikle güney bölgelerde yangın riskinin giderek artması beklenmektedir.

Orman yangınları önlenmesinde en önemli etken erken uyarı sistemleridir (yangın önleme, yangın algılama ve erken müdahale planlarının uygulanması). Bir orman yangınına erken müdahale için erken uyarı sistemlerinin oldukça gelişmiş ve sürekli yenilenen bir yapıda olması gerekir. Dünya standartlarındaki erken uyarı sisteminde günlük meteorolojik gözlemler ve bunlara bağlı oluşturulmuş yakıt nem kodları ve yangın davranış indisleri yer alır.

Yoğun bir orman yangını sonrasında yanmış bitki örtüsü ve kömürleşmiş toprak, yıllarca su emilimini engelleyen bir tabaka oluşturur. Yağış sırasında hafif bir yağış bile potansiyel olarak sel ve çamur akışına dönüşebilir ve çok büyük erozyon, toprak kaymaları oluşabilir.

Sonuç olarak; hava sıcaklıklarının, sıcak hava dalgalarının, kuraklık olaylarının, şiddetli (aşırı) yağmur sağanakları ve dolu fırtınalarının artışı ve yaz kuraklığının daha uzun ve şiddetli oluşu gibi gözlenen ve beklenen iklimsel değişimlerinin orman yangınları üzerindeki olumsuz etkileri, büyük olasılıkla gelecekte doğal alanlarının sahip oldukları eşsiz ve zengin ekolojik, biyolojik çeşitlilik ve doğal güzelliklerin kaybedilmesine neden olabilecek düzeydedir. Tüm Dünyada olduğu gibi ülkemizde de bu kadar büyük boyutta yaşanan orman yangınları afetiyle mücadelede önceden hazırlık yapmanın ne kadar önemli olduğu gerçeğini bir kez daha ortaya koymuştur. Bunun için yapılması gereken; Kriz yönetiminden önce risk yönetimini sağlamak.

Yangına hassas bölgelerde yangın riskine göre plan ve programlar yapmak ve hazırlıklı olmak artık bir zorunluluktur.

Bunun yanında yangın algılama ve erken müdahale planları içinde daha büyük bütçeler ayrılmalıdır. Orman yangınları öncesinde erken uyarı sistemlerinde çalışmalar yapılmalı, geliştirilmeli, orman yangınları esnasında oluşabilen hava kalitesinin azalması ve sonrasında yaşanabilecek çoğu

olumsuz koşulu ve oluşabilecek meteorolojik afetlerdeki artışa hazırlıklı olunmalıdır.

İklim değişimine ilişkin senaryolar sürekli olarak kamuoyunun gündeminde bulunmaktadır. Önlemlerde iklim değişimi senaryoları da dikkate alınarak geliştirilmek zorundadır.

Ancak, ülkemizde yaşanan orman yangınları ve meteorolojik koşullar ile değerlendirildiğinde yangınları sadece iklim değişimine bağlamak mümkün değildir. Değişen iklim, değişim gösterdiği parametrenin özelliğine göre etkisini gösterecektir. Ancak geçmişte ölçülememiş parametreler üzerinden, yeni ölçümlerde farklı değer görülmesi de iklim değişimine bağlanamaz.

Yanan orman alanlarının iklimleri değiştirdiğine ilişkin yapılmış çalışmalardan söz etmek mümkündür. Yani ormanlar iklim değişimi sonucu yanmadı, ancak yanan ormanlar bölgenin ikliminin değişimine neden olmaktadır.

Belirli bir alandaki iklim koşullarının izlenmesi, orman kaynaklarının başarılı bir şekilde tahmin edilmesi ve yönetimi için giderek daha yararlı bir araç olarak kabul edilmektedir. İklim elemanlarının değerleri ve değişkenlikleri, ormanda yangın çıkma ve yayılma riskinin ne zaman ve ne ölçüde olduğunu gösterir. İklim unsurlarının orman yangını üzerindeki etkilerini anlamak, sıcaklıkta bir artış beklendiğinde gelecekteki orman yangınları üzerindeki iklim değişikliği etkilerine hazırlanmak için esastır.

Farklı iklim ve arazi kullanımı değişiklikleri senaryoları altında yakıt yönetimi, yangınla mücadele ve yangın sonrası rehabilitasyon uygulamaları gibi konularda zor kararlarla karşı karşıya kaldıkları için yöneticilere ve politika yapıcılara rehberlik etmek için iklim değişikliğinin orman yangınlarını nasıl etkilediğine dair daha fazla anlayışa ihtiyaç vardır.

İklimin sürekli değişim halinde olduğu, endüstriyel faaliyetlerin iklim değişiminin seyrini değiştirdiği bilimsel bir gerçektir. Ancak, yaşanan yangınları iklim değişimine bağlamak olsa olsa yangınların asıl nedenlerinin ortaya çıkmasından kaçmaktır.

5. Orman Genel Müdürlüğü Yangınları Söndürmede Neden Başarılı Olamamıştır?

Orman yangınlarıyla mücadele ve söndürme işleri ayrı bir uzmanlık alanıdır. Yangını söndürebilmek için ormanın yapısını, arazinin özelliğini (kayalık,

çalılık, eğitim vb.) topoğrafyayı iyi bilmek gerekir. Rüzgârın hızını, yönünü ve hava durumunu dikkate almak gerekir. Bu nedenledir ki ormancılıkta yazılı olmasa da herkesçe kabul edilen bir kural vardır. Orman bölgelerinde görevlendirilen teknik personelden çalıştıkları alanın tüm bu özelliklerini iyi bilmesi, yanı sıra yörenin tüm ekolojik, toplumsal ve kültürel koşullarına hakim olması beklenir.

Orman Genel Müdürlüğü'nün Kurumsal Yapısındaki Değişim

1839 yılında ormancılık hizmetlerinin takibi için kurulan, 1937 yılında çıkarılan 3204 sayılı kanunla “*hükmi şahsiyete (tüzelkişiliğe) haiz katma bütçeli bir idare olarak*” çalışmalarına devam eden Orman Genel Müdürlüğü ülkemizin en köklü kamu kurumlarından biridir. Ancak, 19 yıllık AKP iktidarı döneminde yapılan düzenlemelerle ve uygulamalarla kurumun içi adım adım boşaltılmıştır.

Bakanlığın ve Genel Müdürlüğün mühendis ve işçi kadroları “mülakat” adı altında yapılan elemelerle liyakatsiz yandaşlarla doldurulmuştur.

Orman mühendisleri ile orman muhafaza memurlarının sözleşmeli olarak çalıştırılması yaygınlaştırılmıştır. Sözleşmeli bir çalışan en önemli özlük hakkı olan iş güvencesinden yoksun olduğu için yasal gerekleri yerine getirmek yerine yönetimin isteklerini yerine getirmek durumunda kalabilmektedir. Nitekim yeni açılan orman işletme şefliklerinde sözleşmeli personel olarak çalıştırılan orman mühendisleri bölgelerinde aşırı kesim yapmaya zorlandıklarında direnç gösterememektedir.

OGM bünyesinde memur statüsünde çalışmakta olan mühendis, şef ve müdür kadrosunda çalışanlar ise “**rotasyon**” bir tehdit aracı olarak kullanılmakta, iktidar “kendinden olmayanları” rotasyon adı altında sürgün etmekte, boşalan yerleri ise “kendinden olanlarla” doldurmaktadır.

Sözleşmeli çalıştırma, rotasyon ve ayrımcılık genel anlamda devlet kademelerinde en önemli özellik olan bilginin devamlılığı ve sürdürülebilirliği ilkesine özel anlamda ise orman çalışanlarının müdahale edecekleri alanı tanımaları gerekliliğine ciddi anlamda zarar vermiştir.

Yapılan değişikliklerle ormancılıkta Amenajman planlarının yapımı, ağaç kesimi(özellikle orman köylülerinin mağdur olmasına neden olan(dikili kesim) fidan dikimi gibi işler özelleştirilmiştir.

Orman Genel Müdürlüğü yangınlara erken müdahalede ve kontrol altına almakta sınıfta kalmıştır

Yaşadığımız her felakette bir kez daha test edildiği üzere, yaşanan son yangınlarda da devletin orman yangınlarını önlemekle ve söndürmekle sorumlu kurumu Orman Genel Müdürlüğü (OGM), sadece yangınla mücadelede değil, halkın sağlıklı bilgiye ulaşımı noktasında çelişkili ve tutarsız açıklamalarıyla da yetersiz kalmıştır. Üstelik orman ve ormancılık alanındaki veriler çarpıtılarak başarısızlıklar gizlenmeye çalışılmıştır.

Orman Genel Müdürlüğünün resmi verilerine göre son 10 yıllık yangın istatistikleri incelendiğinde yıl bazında yangın sayısında belirgin bir artış olmadığı halde çıkan yangınlarda yanan alan miktarında önemli bir artış olduğu görülmektedir.

Dışarıdan bakan bir gözün dahi görebildiği bu basit gerçek karşısında orman yangınlarına müdahaleden birinci derece sorumlu olan kurumdan öncelikli olarak yangın müdahale ekiplerini ve ekipmanlarını artırması beklenir.

Oysa basına yansıyan bilgilerden, yangın mevsimi aylar önce başlamış olmasına karşın işçi alımının tamamlanmamış olduğu anlaşılmaktadır.

Keza kamuoyu Türk Hava Kurumunun yangın söndürme uçaklarının 4 milyon dolarlık bir bakım onarım maliyetiyle kullanılabilir duruma getirilmesi mümkünken hangarlarda çürümeye terk edilmiş olduğunu da; Bakanlığın, son iki yıldır ihale şartnamesine minimum 5 bin litre su kapasitesi şartı koyduğunu ve bu nedenle THK'na ait 4 bin 900 litre kapasiteli uçakların ihaleye katılmadığını da; bu uçakları kullanacak tecrübeli pilotların 2019'da kuruma kayyum atanmasından sonra işten çıkarılmış olduklarını da yangınlar sırasında öğrenmiştir.

Artan eleştiriler karşısında yurt dışından uçak kiralayan Bakanlık; THK uçakları için saatlik 11 bin dolar ödeyecekken kiralanan 3 Rus uçağı için günlük 1,3 milyon lira ödemek zorunda kalmıştır.

6. Orman Yangınlarıyla Mücadele

Hiç kuşkusuz her afet gibi orman yangınlarına karşı mücadele de aslölan afet öncesi önleme yani yangının ortaya çıkma koşullarının ortadan kaldırılması, afet sırasında yeterli ekip ve ekipmanla planlı müdahale ve afet sonrasında en kısa zamanda yanan ormanların yeniden ormanlaşmasını sağlamak ve yangından zarar görenlerin zararlarını en aza indirmektir.

Orman Yangınlarıyla Mücadele çalışmaları kapsamında;

150 yılı aşkın deneyimle kuruluşundan itibaren yangın önleme, mücadele ve koordinasyon görevini üstlenen Orman teşkilatı, orman mühendisi, orman muhafaza memuru, işçisi, orman köylüsü ile bir bütün olarak ve topyekûn mücadele edecek şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.

- Yangın ile mücadele teknik olduğu kadar riskli bir alandır. Coğrafya hakimiyeti en önemli unsur olduğu için, bölgelerde görevli personelin devamlılığı kadar orman köylüsünün katkısı vazgeçilmezdir. Bu nedenle mükelleflik sistemi yeniden uygulamaya sokulmalıdır.
- Yangın önlemede sivil vatandaşların, gönüllülerin katkısı tek merkezden koordine edilen görevlilerin ihtiyacı ile sınırlandırılmalıdır.
- Her ne kadar ormanların korunması görevi yasalarla Orman Genel Müdürlüğü'ne verilmiş olsa da yangın sırasında yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, diğer kamu kurum ve kuruluşları koordineli bir çalışma yürütmeli, gerekmesi durumunda yerel halk ve gönüllülerin çalışmalara hangi çalışmalara nasıl dahil edilebileceğini planlanmalıdır.
- Yangının ortaya çıkma koşullarının ortadan kaldırılabilmesi için orman köylerinde ve kasabalarında yaşayan halkın ve kamu görevlilerinin yangın çıkmaması için neler yapılması ya da yapılmaması gerektiği konusunda eğitimi kadar kasıtlı olarak çıkarılan yangınlar için ağır cezai yaptırımlar uygulanması da önem taşımaktadır.
- Yangınların önlenmesi çalışmalarında ormancılık sektörü dışındaki arazi kullanımları da (tarım ve mera) dikkate alınmalı, önlemler bütünlüklü olmalıdır.
- Türkiye'de yangınların çoğu anız yangınlarının ormana sıçraması nedeniyle gerçekleşmektedir. Tarım alanları ve orman kesitleri arasında en az 5 m genişliğinde boşluk bırakılmalı, çiftçiler bu konuda bilinçlendirilmelidir.
- Yangın emniyet yol ve şeritleri, su ikmal havuzları gibi tesislerin yapımı ve bakımı yangın sezonundan önce mutlaka yapılmalıdır.
- Bölgelere ve hassas lokal alanlara göre, coğrafi konum, topoğrafik yapı, ağaç yangın duyarlılığı, toprak yangın duyarlılığı ve meteorolojik parametreler dikkate alınarak yangın tehlike derecelendirmeleri

yapılmalı, orman alanlarındaki her türlü yatırımda Çevresel Etki Değerlendirmesi sırasında öncelikli olarak Meteorolojik koşullar dikkate alınmalıdır.

- Orman yangınları genellikle söndürme bakımından gündeme gelmektedir. Entegre yangın kontrolü çalışmaları, yani yangın önleme ve söndürme birlikte ele alınmalıdır. Yangın sadece söndürme olarak ele alındığında, ekonomik sosyal boyutları ile çok ağır sonuçlar yaşanmaktadır. Yanan alanlar ve müdahale şekilleri dikkate alındığında, önleme ve söndürme ile ilgili mevzuatın yeniden gözden geçirilmesi ve bu konudaki yapılanmanın güncellenmesi gerekliliği açıktır.
- Orman yangınları için duyarlı olunan zamanlarda orman alanları için etkin kısıtlamalar getirilmeli, orman alanlarındaki faaliyetler için yaptırımlar ortaklaştırılmalıdır. Bazı sektörlere kesin kısıtlama yapılan, hatta hayvan otlatmasına dahi izin verilmeyen orman alanlarının bazı sektörlere olduğu gibi açılması gibi uygulamalardan vazgeçilmelidir.
- Orman yangınları sonrasında yapılan raporlama çalışmalarında, yangının oluşma tarihi, yanan alanların coğrafi konumu, arazinin topoğrafik yapısı, çıkış nedeni, meteorolojik koşullar, yangın sonrasında yanan alanın hangi amaçla kullanıldığı gibi bilgilere yer verilmesi bundan sonra oluşabilecek yangınlar için kapsamlı önlemler almayı sağlayacaktır.
- Anayasa'nın 169. Maddesi kapsamında Bakanlığın ve Genel Müdürlüğün öncelikli görevi yanan ormanları ağaçlandırmaktır. Yangınlar sonucu ormansızlaşan ve zamanla ağaçlandırılmayan alanlar hiçbir şekilde başka bir kullanıma tahsis edilmemelidir. Yanan ormanların yeniden ormanlaştırılmasında bölgenin ekosistemi dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

Bilal KURT- Türkiye’de Orman Yangınlarının Coğrafi Dağılışı Yüksek Lisans Tezi - 2014 - T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya (Türkiye Coğrafyası) Anabilim Dalı)

Türkiye Ormancılar Derneği’nin Orman Yasası değişikliklerine ilişkin çeşitli tarihlerdeki açıklamaları

Orman Yangınları Çalıştayı- Türkiye Ormancılar Derneği (Muğla2019)

<https://www.nwcg.gov/publications/pms437/weather/critical-fire-weather>

<https://www.nwcg.gov/publications/pms437/fuel-moisture/dead-fuel-moisture-content>

<http://learnline.cdu.edu.au/units/env207/fundamentals/ignition.html>

https://www.un.org/climatechange?gclid=EAIaIQobChMIzqXIh4bn8gIVmOJ3Ch2IKgeREAAAYASAAEgIt7vD_BwE

<https://www.weather.gov/otx/Wildfires>

<https://www.ontario.ca/page/outdoor-fire-restrictions>

İklim- Eylül Bülteni (Meteoroloji Mühendisleri Odası yayını)

Şenol ADIGÜZEL, 6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/210847>.

Biyolojik Çeşitliliğin Ormancılığa Entegrasyonu - Plancının Rehberi,

<https://dkm.org.tr/uploads/yayinlar/1590999358942.pdf>

Ek: 6831 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin Numarası	6831 sayılı Kanunun değişen maddeleri	Yayın Tarihi	Yürürlüğe Giriş Tarihi
7395	—		15.12.1959
1056	—		17.07.1968
1444	—		25.07.1971
1744	—		04.07.1973
1906	—		14.06.1975
2655	—		20.04.1982
2896	54, 55, 56 ncı maddeleri Diğer maddeler	27.9 1983	01.03.1984 01.01.1984
3302	—		19.06.1986
3373	8, 9 ve 10 uncu maddeleri- Diğer maddeler		01.01.1987 28.05.1987
3493	—		11.11.1988
4079	—		08.03.1995
4114	—		08.07.1995
4569	—		30.05.2000
4570	—		30.05.2000
4629	—		1.1.2002 tarihinden geçerli olmak üzere 03.03.2001
4915	—		11.07.2003
4999	—		18.11.2003
5177	16		05.06.2004
5192	17, 71, 108, Ek Madde 8 ve İşlenemeyen Hüküm Geçici Madde 1		03.07.2004
5218	110		21.07.2004
5728	70, 77, 78, 79, 80, 83, 84, 85, 88, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102,103,104,105,106,1 07,108, 109,110, 111/a, 112, 113,114, 116 ve Ek Madde 7		08.02.2008

5801	Ek Madde 9		13.08.2008
5831	7, 9, 45 ve Ek Madde 10		27.01.2009
5995	16		24.06.2010
6001	17, Ek Madde 9, Ek Madde 11 ve Geçici Madde 8		13.07.2010
6111	19, Ek Madde 12		25.02.2011
6217	91, İşlenemeyen Hüküm		14.04.2011
KHK/657	7		2.11.2011
KHK/666	12, 71		31.12.2011 tarihinden geçerli olmak üzere 2.11.2011
6292	7, 8, 9, 10, 11, 12, 17, Ek Madde 9, Geçici Madde 9		26.04.2012
6306	Ek Madde 13		31.05.2012
6444	Ek Madde 11		15.03.2013
6462	71		03.05.2013
Anayasa Mahkemesi'nin 22/5/2013 tarihli ve E.: 2012/108, K.: 2013/64 sayılı Kararı	11 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri		12.07.2013 tarihinden başlayarak altı ay sonra

6831 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL EDİLEN HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE		
Değiştiren Kanunun/KHK'nin/ İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	6831 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Anayasa Mahkemesi'nin 27/12/2012 tarihli ve E.: 2011/139, K.: 2012/205 sayılı Kararı	12, 71	10.10.2013
6527	11, 31, 32, Ek Madde 9	01.03.2014
6552	Ek Madde 14	11.09.2014
6745	Geçici Madde 10, Geçici Madde 11	07.09.2016
KHK/694	17	25.08.2017
7078	17	08.03.2018
7139	7, 9, 18, 30, 40, 69, 70, 72, 73, Ek Madde 5, Ek Madde 15, Ek Madde 16, Ek Madde 17	28.04.2018
KHK/700	3, 13, 17, 24, 28, 35, 68, 77, Ek Madde 16	24.6.2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
7201	Ek Madde 8, Ek Madde 16, Geçici Madde 12	24.12.2019
7255	1, 18, 94, 116, Ek Madde 9	28.10.2020
Anayasa Mahkemesinin 16/7/2020 tarihli ve Esas No.:2018/104; Karar No.:2020/39 sayılı Kararı	18	27/11/2020